

de mos

Jaargang 28
Oktober/November 2012

ISSN 0169-1473

Een uitgave van het
[Nederlands](#)
[Interdisciplinair](#)
[Demografisch](#)
Instituut

Bulletin
over
Bevolking
en
Samenleving

9

NIDI

inhoud

- 1 Arbeidsparticipatie ouderen in de lift
- 5 Familienormen
- 6 Actief ouder worden is meer dan bewegen
- 8 Leeftijd volksvertegenwoordigers
- 8 Leeftijdsopbouw Tweede Kamer

Foto: Charlotte Bruning/flickr

Arbeidsparticipatie ouderen in de lift

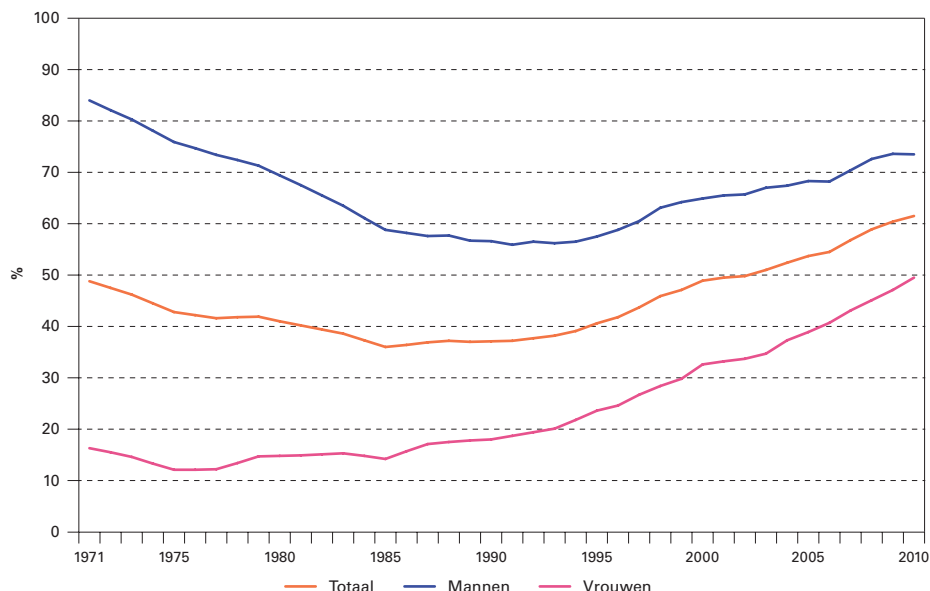
KOOS ARTS EN FERDY OTTEN

Het aantal ouderen in de beroepsbevolking stijgt snel. Vooral doordat meer vrouwen steeds langer doorwerken loopt de arbeidsparticipatie van ouderen verder op maar daalt de gemiddelde arbeidsduur. De gemiddelde pensioenleeftijd is inmiddels gestegen tot ruim 63 jaar. De vergrijzing van de beroepsbevolking is het grootst in het onderwijs, het openbaar bestuur en de landbouw en visserij, zo blijkt onder meer uit het onlangs verschenen rapport van het Werkverband Periodieke Rapportage Bevolkingsvraagstukken (WPRB) over "Actief ouder worden in Nederland".

De vergrijzing en toenemende levensverwachting leiden enerzijds tot een krimpende beroepsbevolking en anderzijds tot een groter inactief deel van de bevolking dat steeds langer een beroep zal doen op de sociale zekerheid en pensioenvoorzieningen. Om de oplopende druk op de sociale zekerheid te verminderen zijn in de afgelopen jaren tal van maatregelen genomen om de arbeidsparticipatie van ouderen te verhogen. In lijn met de plannen van voorgaande kabinetten voorzag het Lenteakkoord, dat tussen D'66, Groen Links, Christen Unie en het demissionaire kabinet Rutte was overeengekomen, al in een stelselmatige verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd vanaf 2013. VVD en PvdA hebben tijdens de kabinetsformatie bovendien een akkoord bereikt over een versnelde verhoging vanaf 2015.

Voor het arbeidsmarktbeleid is het van belang zicht te hebben op de ontwikkelingen in de arbeidssituatie van ouderen en de ontwikkeling van de vergrijzing van de beroepsbevolking. Systematische cijferreeksen op dit vlak zijn bovendien indicatief voor verdere korte termijn ontwikkelingen. In deze bijdrage wordt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ingegaan op de ontwikkelingen in aantallen werkende ouderen, gewerkte uren, voortijdige uitstroom uit het arbeidsproces en de leeftijd waarop dit gebeurt. Ook worden branchespecifieke vergrijzingscijfers gepresenteerd om zichtbaar te maken op welke plekken op de arbeidsmarkt de vergrijzingsproblematiek het meest nijpend is.

Figuur 1. Bruto arbeidsparticipatie van personen van 50 tot 65 jaar naar geslacht, 1971-2010

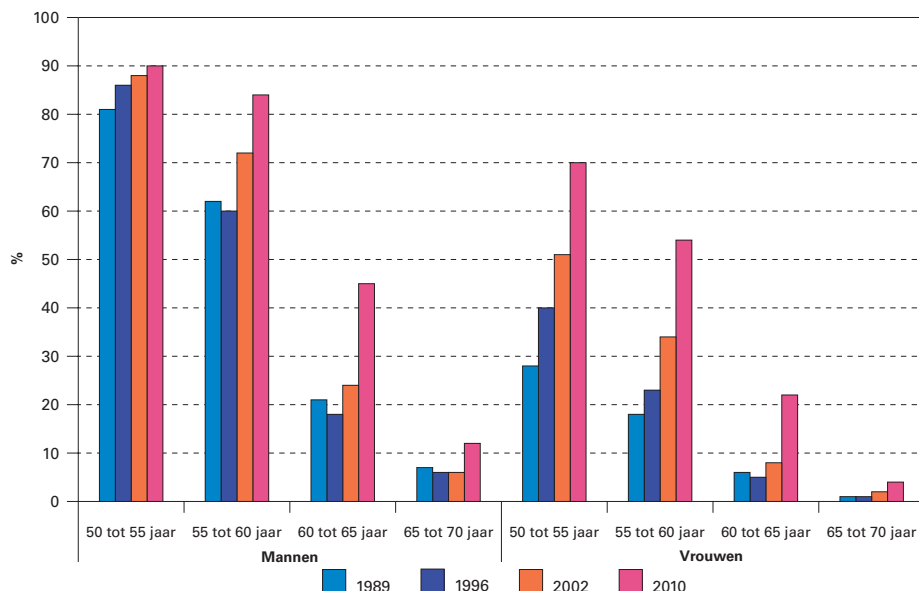
Bron: CBS - Volkstelling, Arbeidskrachtentelling en Enquête Beroepsbevolking.

Meer ouderen aan het werk

De bruto arbeidsparticipatie van de bevolking van 50 tot 65 jaar – ofwel het aandeel personen dat wekelijks ten minste 12 uur betaald werk verricht (werkzame beroepsbevolking) plus het aandeel werklozen dat op zoek is naar en ogenblikkelijk beschikbaar voor betaald werk voor 12 uur of meer per week (werkloze beroepsbevolking) – bedroeg in 2010 bijna 62 procent (figuur 1). Daarmee is er sprake van een flinke omslag. Bij mannen in deze leeftijdsgroep is de arbeidsparticipatie, mede als gevolg van de komst van vervroegde uitredingsregelingen, gedaald van ruim 80 procent in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw naar 56 procent begin jaren negentig. Daarna is de arbeidsparticipatie gestaag toegenomen tot bijna 74 procent in 2010.

In de jaren zeventig en tachtig nam minder dan één op de vijf vrouwen van 50 tot 65 jaar deel aan de arbeidsmarkt. Vanaf begin jaren negentig tot 2010 is de arbeidsparticipatie van deze groep vrouwen fors gestegen van circa 18 procent tot ruim 49 procent.

Figuur 2. Bruto arbeidsparticipatie van personen van 50 tot 70 jaar naar geslacht en leeftijd, 1989-2010

Bron: CBS - Enquête Beroepsbevolking.

Foto: karamysh/flickr

Het aantal ouderen dat tot de werkzame beroepsbevolking behoort, steeg tussen 1990 en 2010 van 770 duizend tot 1,95 miljoen. Van die stijging met bijna 1,2 miljoen is tweederde deel toe te rekenen aan de gestegen arbeidsparticipatie en een derde deel aan het toegenomen aantal ouderen als gevolg van de vergrijzing.

Vrouwen als drijvende kracht

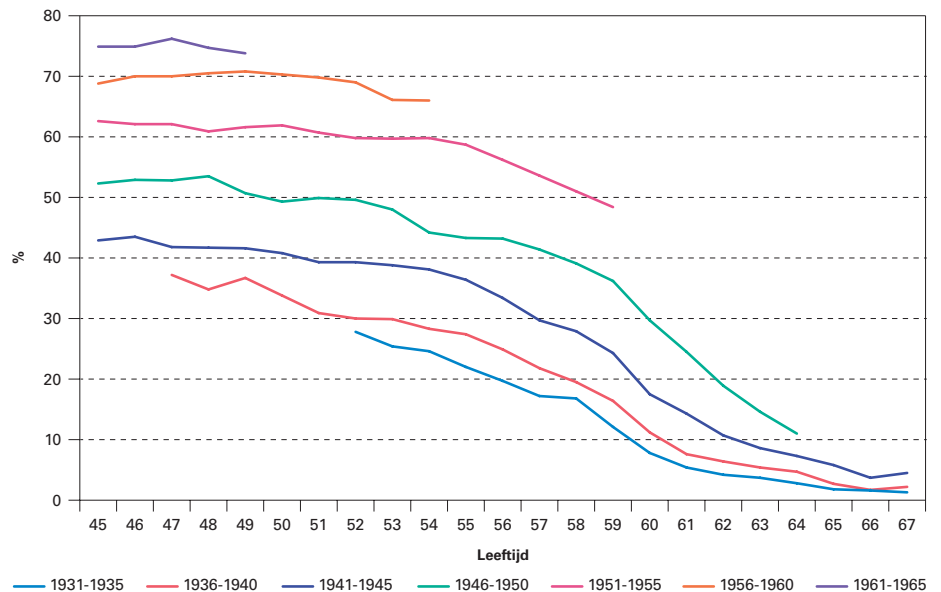
De bruto arbeidsparticipatie van vrouwen in de leeftijd van 50 tot 65 jaar was in 2010 bijna drie keer zo groot als begin jaren negentig. Deze toename was vooral sterk bij oudere vrouwen (figuur 2). Bij vrouwen van 60 tot 65 jaar verviervoudigde de arbeidsdeelname. Bij mannen van 50 tot 65 jaar groeide de arbeidsdeelname minder sterk: van 56 procent begin jaren negentig naar 74 procent in 2010. Bij de 60 tot 65 jarigen mannen was evenwel sprake van een ruime verdubbeling. Ook is de arbeidsparticipatie onder 65 tot 70 jarigen, hoewel bescheiden in omvang, tussen 1996 en 2010 twee keer zo hoog geworden.

Bij de toegenomen arbeidsdeelname van vrouwen speelt de generatie waartoe zij behoren een belangrijke rol. In de jongere leeftijdsgroepen is er vanaf de jaren zeventig een sterke toename van de arbeidsparticipatie waar te nemen. Dit leidt er toe dat jongere generaties vrouwen op latere leeftijd een steeds hogere arbeidsparticipatie hebben. Zo ligt bij een indeling naar 5-jars geboortecohorten de arbeidsparticipatie van elk jonger geboortecohort bij dezelfde leeftijd op een aanmerkelijk hoger niveau dan van het voorgaande, oudere cohort (figuur 3). De arbeidsparticipatie van vrouwen geboren in de periode 1936-1940 was bijvoorbeeld rond hun 50ste levensjaar slechts 30 procent. Voor vrouwen geboren in de periode 1956-1960 was de arbeidsparticipatie op hun 50ste met 70 procent fors hoger. Dit suggereert dat de arbeidsdeelname van vrouwen van 50 tot 65 jaar in de komende jaren nog flink zal toenemen vanwege de instroom van jongere generaties met steeds hogere participatieniveaus. Ook bij mannen zijn dergelijke cohorteffecten zichtbaar, maar de invloed van de generatie op de arbeidsdeelname is bij hen aanzienlijk kleiner dan bij vrouwen.

Foto: danroo/flickr

Figuur 3. Bruto arbeidsparticipatie van vrouwen naar geboortecohort, 1987/2010

Bron: CBS - Enquête Beroepsbevolking.

Meer deeltijdwerk

De gemiddelde (contractuele) werkweek van werknemers van 50 tot 65 jaar is in de afgelopen 15 jaar afgenomen. In 1996 werkten zij gemiddeld nog 35,0 uur per week, in 2010 was dit gedaald tot 32,5 uur. De groep werknemers van 50 tot 65 jaar is in deze periode echter sterk van samenstelling veranderd. De gemiddelde leeftijd is gestegen en het aantal in deeltijd werkende vrouwen is sterk toegenomen. De daling is dan ook voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de opmars van het deeltijdwerk, vooral onder het sterk toegenomen aantal werkende vrouwen. Daarnaast spelen ook algemene arbeidsduurverkortingen en leeftijdsgebonden regelingen een rol.

Pensioenleeftijd stijgt

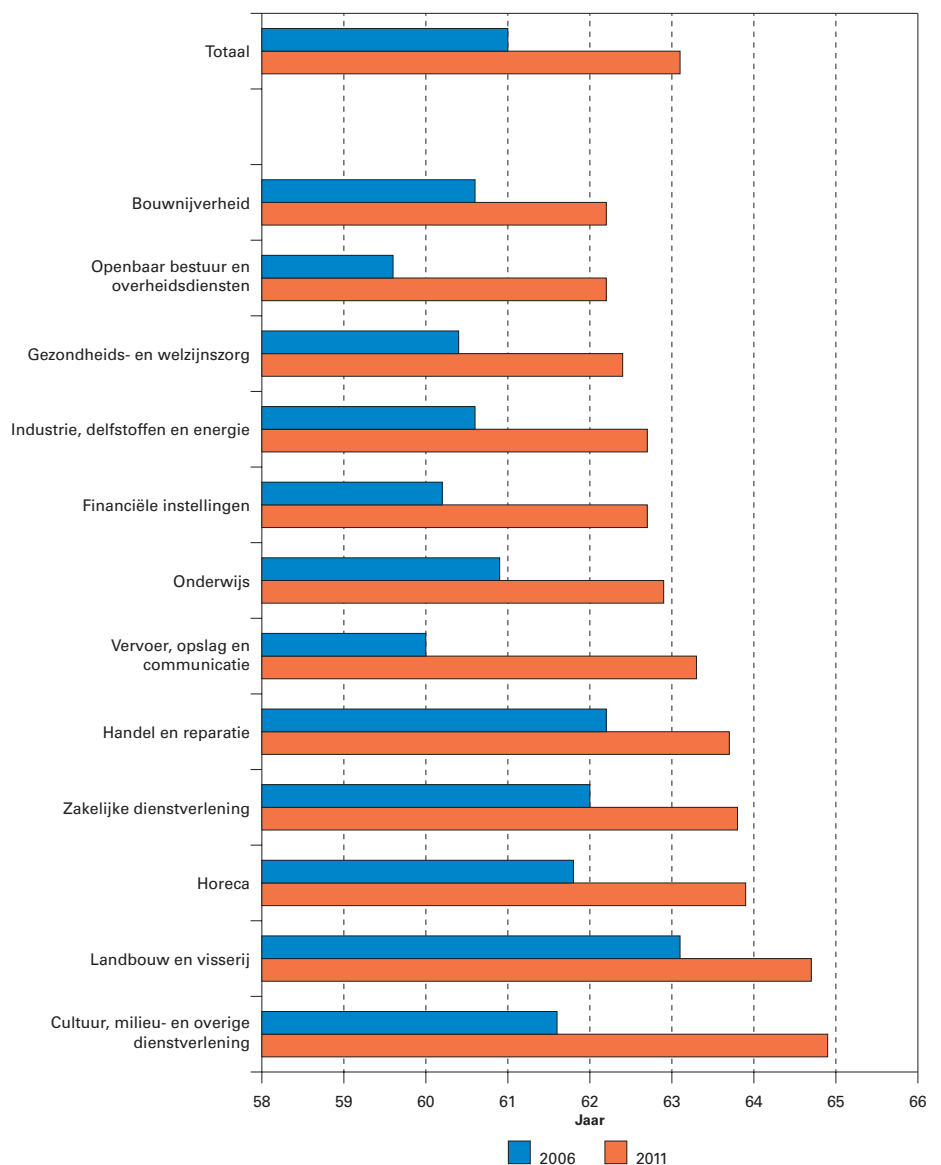
De gemiddelde leeftijd waarop werknemers met pensioen gaan, is opgelopen van 61 jaar in 2006 tot 63,1 jaar in 2011 (figuur 4). In alle bedrijfstakken is de gemiddelde pensioenleeftijd tussen 2006 en 2011 toegenomen. Het meest steeg deze met 3,3 jaar in de sector cultuur-, milieu- en overige dienstverlening en in de sector vervoer, opslag en communicatie, gevolgd door openbaar bestuur en overheidsdiensten en financiële instellingen met respectievelijk 2,6 en 2,5 jaar.

In de bouwnijverheid en de handel en reparatie nam de pensioenleeftijd het minst toe. Werknemers in de bouwnijverheid en het openbaar bestuur en overheidsdiensten gingen in 2011 met 62,2 jaar het vroegst met pensioen, gevolgd door de zorgsector. Het hoogst was de gemiddelde pensioenleeftijd in de cultuur-, milieu- en overige dienstverlening en in de landbouw en visserij.

Werkzame beroepsbevolking vergrijst

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw lag de gemiddelde leeftijd van de werkzame beroepsbevolking steeds rond 36 jaar. Vanaf de jaren negentig begon de gemiddelde leeftijd op te lopen en kwam in 2010 uit op 41 jaar. De stijging is een gevolg van zowel de naoorlogse geboortegolf in de jaren vijftig en zestig die op dit moment de oudere leeftijdsgroepen op de arbeidsmarkt

Figuur 4. Gemiddelde pensioenleeftijd van werknemers naar bedrijfstak, 2006 en 2011

Bron: CBS - Sociaal Statistisch Bestand en Polisadministratie.

Foto: RoelWijnants/flickr

domineert, als de sterk gestegen arbeidsparticipatie van mensen van 50 tot 65 jaar.

De vergrijzing wordt ook wel aan de hand van een zogeheten 'generatie-index' beschreven. Daarbij wordt het aantal vijftigers gedeeld door het aantal dertigers. Tussen 1989 en 2010 is deze generatie-index van de werkzame beroepsbevolking opgelopen van 0,44 naar 0,90. Waren er in 1989 op iedere 100 werkende dertigers dus maar 44 werkende vijftigers, in 2010 is dat opgelopen tot 90.

Van alle bedrijfstakken is in het onderwijs de generatie-index het hoogst (zie tabel). Op iedere 100 dertigers waren daar 127 vijftigers werkzaam. In 1989 waren dat er nog maar 37. Ook in de zorg is de generatie-index fors toegenomen: van 0,27

in 1989 naar 1,13 in 2010. In de commerciële dienstverlening daarentegen zijn dertigers ruim in de meerderheid ten opzichte van de vijftigers (100 tegenover 69).

Toekomstperspectief

De huidige trends op de arbeidsmarkt wijzen op een verdere toename van het aandeel ouderen. In de leeftijdsgroepen 50-54 jaar en 55-59 jaar, en vooral bij vrouwen, neemt de arbeidsparticipatie flink toe. Bij vrouwen zal deze bovendien nog enige tijd verder blijven toenemen vanwege de aanhoudende instroom van jongere generaties met steeds grotere aandelen werkenden. Wel gaat deze stijging gepaard met een verdere afname van het aantal werkuren. De instromende en langer doorwerkende vrouwen werken voor het overgrote deel in deeltijd en dat dempt de gemiddelde arbeidsduur. Ook de inperking van de mogelijkheden tot vervroegde uittreding en prepensioen heeft waarschijnlijk zijn vruchten afgeworpen. Daardoor steeg de gemiddelde pensioenleeftijd tot 63,1 jaar en daarmee ook het percentage werkende ouderen.

Naast de financiële druk van de vergrijzing is ook de toegenomen levensverwachting aanleiding de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen. De redenering is dat mensen in staat zijn langer door te werken omdat ze langer in goede gezondheid leven. Dat men steeds langer leeft in Nederland staat buiten kijf, maar een belangrijke nuance hierin is wel dat die levensverwachting geen gelijke tred houdt met de *gezonde* levensverwachting, ofwel het aantal jaren dat men in een als goed ervaren gezondheid nog heeft te leven. Zo steeg tussen 1990 en 2009 bij mannen van 65 jaar de levensverwachting weliswaar met 3,1 jaar maar kwam de ervaren gezonde levensverwachting met gemiddeld 1,9 jaar een flink stuk lager uit. Bij vrouwen van 65 jaar bleef in deze periode de ervaren gezonde levensverwachting vrijwel onveranderd ondanks een toegenomen levensverwachting met 1,8 jaar. Bij hantering van het criterium van de ervaren gezonde levensverwachting zijn de marges om langer door te werken dan ook beperkter dan volgens de levensverwachting sec.

In de komende maanden zal duidelijk worden hoe het nieuwe kabinet blijft inzetten op meer, langer en productiever werken door ouderen en welke criteria, streefwaarden en termijnen daarbij gehanteerd worden. De hier besproken indicatoren lenen zich bij uitstek om de ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie van ouderen in deze nieuwe periode op de voet te volgen.

LITERATUUR:

Deze bijdrage is gebaseerd op:

- Arts, K. en F. Otten (2012), Arbeidsparticipatie van ouderen: de trends. In: N. van Nimwegen en C. van Praag (red.), *Bevolkingsvraagstukken in Nederland anno 2012. Actief ouder worden in Nederland*. Werkverband Periodieke Rapportage Bevolkingsvraagstukken, NIDI-boek nr. 86. Amsterdam: Amsterdam University Press, p. 71-103.

Drs. C.H. Arts en **dr. F.W.J. Otten**, Centraal Bureau voor de Statistiek, e-mail: k.arts@cbs.nl

Gemiddelde leeftijd en generatie-index van de werkzame beroepsbevolking naar economische activiteit, 2010

Bedrijfstak	Werkzame beroepsbevolking	Gemiddelde leeftijd	Generatie-index*
	x 1.000	Jaren	Ratio
Totaal	7.472	41,0	0,90
Landbouw en visserij	204	44,0	1,30
Nijverheid en energievoorziening	1.437	41,7	0,91
Industrie en delfstoffen	910	42,5	0,97
Energie- en waterleidingbedrijven	44	41,8	1,03
Bouwnijverheid	483	40,3	0,80
Commerciële dienstverlening	2.999	39,4	0,69
Handel en reparatie	1.014	38,4	0,72
Horeca	244	34,5	0,76
Vervoer, opslag en communicatie	436	42,3	0,96
Financiële instellingen	240	40,9	0,62
Zakelijke dienstverlening	1.065	40,0	0,57
Niet-commerciële dienstverlening	2.754	42,1	1,12
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	545	43,0	1,15
Onderwijs	534	43,4	1,27
Gezondheids- en welzijnszorg	1.288	41,5	1,13
Cultuur, milieu- en overige dienstverlening	380	41,1	0,86

* verhouding vijftigers t.o.v. dertigers

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking/Statline.

Familienormen

Voor wie voelen we ons verantwoordelijk?

Voelen wij ons als kind meer verplicht om voor onze ouders te zorgen? Of vinden we vooral dat ouders verantwoordelijk zijn voor het welzijn van hun kinderen? In elke samenleving zijn er normen over deze rollen en verantwoordelijkheden van ouders en kinderen die werken als gedragscodes. Uit recent onderzoek dat in een aantal Europese landen is gehouden blijkt dat er systematische verschillen zijn tussen landen in deze gedragscodes. Net als in resultaten van veel ander onderzoek is er sprake van een scheidslijn tussen Oost en West.

De verschillen tussen Oost- en West-Europese landen in verantwoordelijkheden van ouders en kinderen zijn het grootst als het gaat over de normen rond de zorg van kinderen voor ouders (zie figuur). Noorwegen scoort het laagst als het gaat om familienormen, terwijl Georgië het hoogst scoort; dit geldt zowel voor de zorg van kinderen voor ouders als de zorg van ouders voor kinderen. Betekent dit dat de familiebanden hechter worden naarmate we verder naar het Oosten gaan? Uit het onderzoek waarop deze gegevens zijn gebaseerd komt in ieder geval naar voren dat in het Noordwesten van Europa de familienormen een meer open karakter hebben. Van kinderen wordt weliswaar verwacht dat zij hun ouders ondersteunen als deze hulpbehoevend worden. Het is echter niet zo dat in deze landen, waaronder trouwens ook Nederland kan worden gerekend, van kinderen dan wordt verwacht dat zij daarvoor hun werksituatie aanpassen. In Oost-Europese landen lijken deze normen veel strikter te zijn. Ongetwijfeld speelt hier ook een rol dat in het Noordwestelijk deel van Europa de verzorgingsstaat verder is ontwikkeld waarbij ook voor de staat een duidelijk rol is weggelegd als het gaat om ondersteuning van afhankelijke gezinsleden.

Foto: GCJFCS

Bovenstaande resultaten zijn gebaseerd op een onderzoek uitgevoerd in het kader van het *Generations and Gender Programme* (GGP) door Svein Olaf Daatland, Katharina Herlofson en Ivar Lima, (2011), *Balancing generations: on the strength and character of family norms in the West and East of Europe*. *Ageing & Society*, jaargang 31, nummer 7, p. 1159-1179.

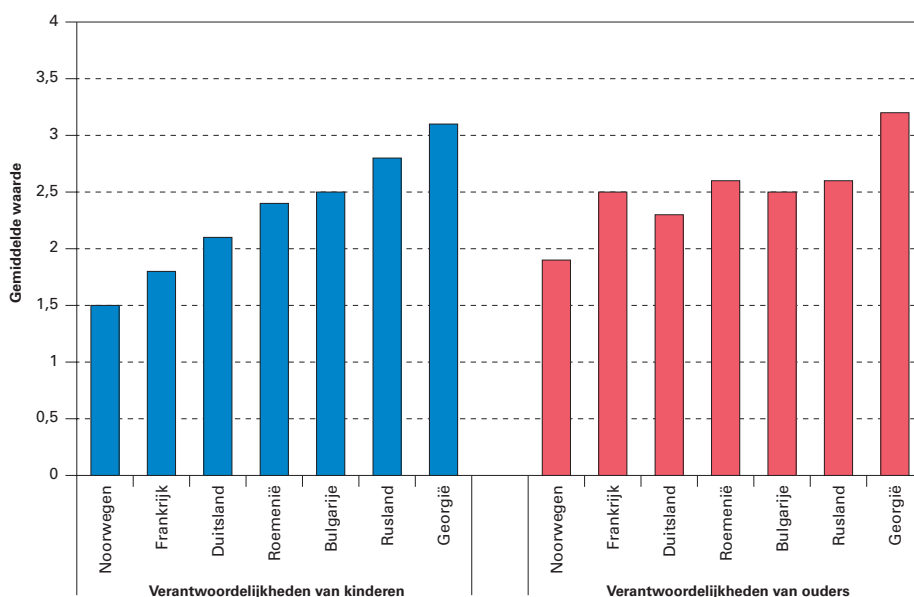
BRON:

- *GGP at a Glance*. Newsletter Generations and Gender Programme, no 3, August 2012.

GENERATIONS AND GENDER PROGRAMME

Het Generations and Gender Programme (GGP) is een internationaal onderzoeksprogramma naar vruchtbaarheid, ouderschap, intergeneratiele relaties en verwante onderwerpen dat wordt gecoördineerd door het NIDI (www.ggp-i.org).

Gemiddelde waarde van de index van verantwoordelijkheden van kinderen en de index van verantwoordelijkheden van ouders in 7 Europese landen*

* Gemiddelde scores op een index met twee items (je leven/werk aanpassen en financiële hulp geven) gemeten van '0' (totaal mee oneens) tot '4' (totaal mee eens). Hoe hoger de index hoe meer men het eens is met de verantwoordelijkheden van kinderen of ouders.

Bron: Daatland, Herlofson en Lima (2011).

Actief ouder worden is meer dan bewegen

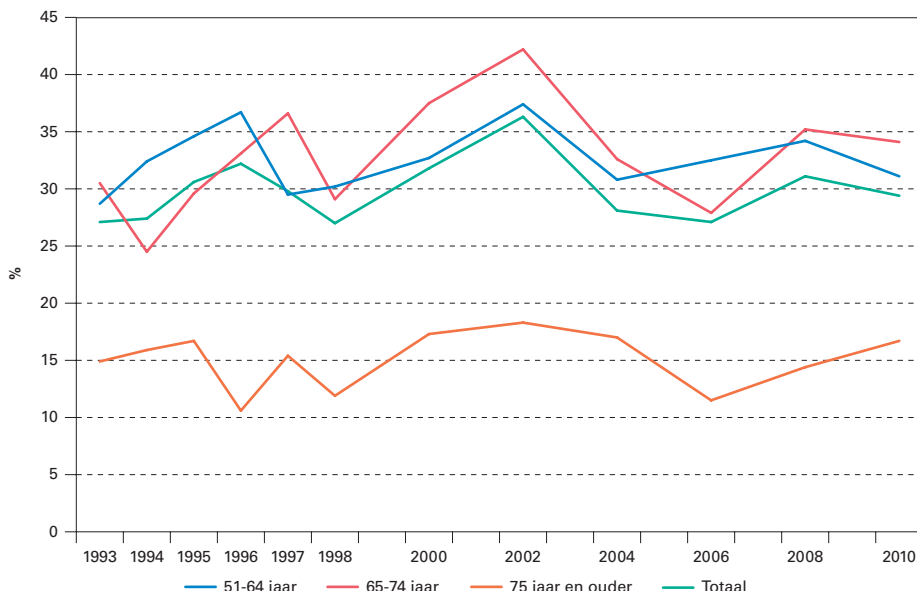
CRETIEN VAN CAMPEN EN MIRJAM DE KLERK

Ouder worden gaat vanzelf. De roep om 'actief' ouder te worden, die we vaak van overheidswege horen, klinkt daarom wat vreemd in de oren. 2012 is nu zelfs door de Europese Commissie uitgeroepen tot *Het Europees Jaar van actief ouder worden*. Het doel van dit jaar is om ouderen in beweging te brengen.

Foto: Knowsley Council/flickr

Percentage 50-plussers dat deelneemt aan vrijwilligerswerk per leeftijdsgroep, 1993 – 2010

Bron: SCP - Onderzoek Culturele Veranderingen (1993-2010).

Door ouderen uit te nodigen of uit te dagen om actiever aan de samenleving deel te nemen worden ze ook gezond ouder, zo is één van de gedachten. Bovendien is het goed voor hun netwerk: zij onderhouden op die manier hun contacten en dat is goed voor hun welzijn en daarmee voor hun gezondheid. Concreet betekent meedoen aan de samenleving: meedoen aan activiteiten in de buurt of meehelpen als vrijwilliger, bijvoorbeeld bij een kerk, in de zorg, het buurtwerk, of een tuinier-, wandel- of andere vereniging. Door mee te doen aan het sociale leven word je vanzelfsprekend ook lichamelijk actiever. Je gaat de deur uit, stapt op de fiets naar de sportvereniging, gaat wandelen met de club of boodschappen doen voor de buurman die slecht ter been is. Want dat is natuurlijk ook mooi meegenomen: ouderen die actief zijn, doen dat niet alleen voor hun eigen welbevinden, maar in veel gevallen ook voor een ander.

Bewegen goed voor jong en oud

Tallose studies laten zien dat bewegen goed is voor ouderen en ouderen hadden dat zelf natuurlijk ook al door. Ouderen doen dat echter anders dan jongeren. Bij bewegen denken de meeste mensen aan fitness en sport. Ouderen zien dat anders. Ze zijn minder prestatiegericht dan jongeren. Jongeren zie je in flitsende outfit zich afbeulen op park- en bospaden. Ouderen zien bewegen vaak veel meer als ontspanning en bewegen dan ook vaak voor de gezelligheid en samen met anderen. *Het Europese Jaar van actief ouder worden* is bedoeld om ouderen te stimuleren actiever te worden. Deze aansporing van 'actief ouder worden' is niet nieuw. In Nederland en tal van andere landen is dit al jarenlang overheidsbeleid.

Ouderen zitten niet stil

Zijn ouderen in de laatste decennia actiever geworden in bijvoorbeeld vrijwilligerswerk? De omvang van het vrijwilligerswerk (werk dat in georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving) is een goede graadmeter voor het sociaal actief zijn van ouderen. Vrijwilligerswerk omvat zeer uiteenlopende onbetaalde activiteiten op zowel bestuurlijk als uitvoerend gebied. De 50-plussers zijn vooral actief in een sportvereniging, de kerk, of de zorg voor hulpbehoevende (bijvoorbeeld via de Zonnebloem). Mantelzorg (de zorg aan bekenden) valt overigens niet onder

vrijwilligerswerk. Het aandeel ouderen (50-plussers) dat vrijwilligerswerk verricht (dat wil zeggen onbetaald werk doet ten behoeve van of georganiseerd door een instelling of vereniging) is aanzienlijk: circa 30 procent. Dit aandeel is bovendien sinds 1993 (toen was het 27%) heel licht toegenomen (zie figuur). Deze toename is vooral te zien bij de 51-64-jarigen; bij andere leeftijdsgroepen is er weinig veranderd. Boven de 75 jaar is het aandeel ouderen dat vrijwilligerswerk doet veel lager. Mannen doen vaker vrijwilligerswerk (bijv. voor sportverenigingen) dan vrouwen en hoogopgeleide ouderen vaker dan laagopgeleide ouderen.

Actief zijn en gezond voelen

Veel ouderen doen dus vrijwilligerswerk. Daar profiteren anderen en de samenleving in het geheel van, maar levert het hen zelf ook iets op? Welke voordelen heeft actief meedoen in vrijwilligerswerk en eropuit gaan? Waarom zou je inderdaad niet lekker thuis bij de haard in een luie fauteuil blijven?

We vergeleken een groep 50-plussers die actief zijn in vrijwilligerswerk met eenzelfde leeftijdsgroep die niet actief is in vrijwilligerswerk. De vergelijking laat zien dat de actieven zich over het algemeen gezonder en gelukkiger voelen. We zien ook dat ze lichamelijk actiever zijn: ze wandelen en fietsen meer, doen vaker aan tuinieren en klussen en sporten meer dagen per week (zie tabel). En ze voelen zich minder vaak vermoeid of uitgeput, hoewel ze juist actiever zijn! Of het nu komt door het vrijwilligerswerk dat 50-plussers zich gezonder en gelukkiger voelen of dat gezonde en gelukkige 50-plussers eerder geneigd zijn om actiever te worden en anderen te helpen is op grond van onze studie niet duidelijk te maken. Je mag er vanuit gaan dat het in beide richtingen werkt. Een belangrijke uitkomst is in ieder geval dat actief zijn en je gezond en gelukkig voelen samengaan.

Geluk, ervaren gezondheid en activiteiten van vrijwilligers in de bevolking van 50 jaar en ouder, 2007/2008*

	Vrijwilliger	
	Ja	Nee
Geluk		
% (erg) gelukkig	91	84
Algemeen gezondheidsgevoel		
% (zeer) goed	74	61
Deelname aan activiteit (aantal dagen per week)		
Wandelen	2,5	2,3
Fietsen	2,4	1,8
Tuinieren	1,3	1,0
Klussen	1,0	0,7
Lichamelijke sport		
5 uur per week of meer	18	11
1-5 uur per week	41	27
Minder dan 1 uur per week	2	2
Geen sport	38	60
Totaal	100	100

* alle verschillen zijn significant na correctie voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau

Bron: CBS – Permanent Onderzoek LeefSituatie (POLS).

Het nut van bezig zijn en in beweging blijven

Volgens ons zit het geheim van gezond ouder worden vooral in het regelmatig bezig zijn met en voor anderen. De boodschap dat in beweging komen niet alleen betekent dat je eenmaal per week naar de fitness gaat, maar dat het veel meer een kwestie is van dingen blijven ondernemen, je inzetten samen met en voor anderen, is een boodschap die nog te onbekend is en in die zin is *Het Europese Jaar van actief ouder worden* worden een prima initiatief!

Dr. C. van Campen en **dr. M.M.Y. de Klerk**,

Sociaal en Cultureel Planbureau,

e-mail: c.van.campen@scp.nl

LITERATUUR:

Deze bijdrage is gebaseerd op:

- C. van Campen & M. de Klerk (2012), Actieve ouderen in vrijwilligerswerk en mantelzorg. In: N. van Nimwegen en C. van Praag (red.), *Bevolkingsvraagstukken in Nederland anno 2012. Actief ouder worden in Nederland*. Werkverband Periodieke Rapportage Bevolkingsvraagstukken, NIDI-boek nr. 86. Amsterdam: Amsterdam University Press, p. 139-154.

Foto: Gemeente Waarschoot

Leeftijd volksvertegenwoordigers

Vergrijzing in lokaal bestuur, vergroening in landsbestuur

Net als in de rest van de samenleving slaat de vergrijzing ook toe in het lokale bestuur. De gemiddelde leeftijd van zowel gemeenteraadsleden, wethouders als burgemeesters is sinds 1998 flink toegenomen. Onze volksvertegenwoordiging in de Tweede Kamer volgt deze trend echter niet. De gemiddelde leeftijd van de net aangetreden Kamerleden is 44,2 jaar. Dat is vrijwel even oud als de nieuwe ploeg van 2010, die was bij beëdiging gemiddeld 5 dagen jonger.

Lokaal bestuur vergrijst

De gemiddelde leeftijd van wethouders is gestegen van 50,7 jaar in 1998 naar 54,6 jaar in 2012. Die van raadsleden van 49,2 naar 53,1 jaar. De gemiddelde leeftijd van burgemeesters bedraagt nu 57,2 jaar; drie jaar meer dan

in 1998. Dit blijkt uit de Statistieken lokaal bestuur 1998-2012 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Opvallend is dat gemeenten met meer dan 100.000 inwoners jongere bestuurders hebben. In de grote steden is de gemiddelde leeftijd van zowel burgemeesters (56,1 jaar), wethouders (49,0 jaar) als raadsleden (48,2 jaar) duidelijk lager dan van gemiddeld bestuurlijk Nederland. Van alle partijen heeft de SP de meeste relatief jonge politici en wethouders in haar gelederen.

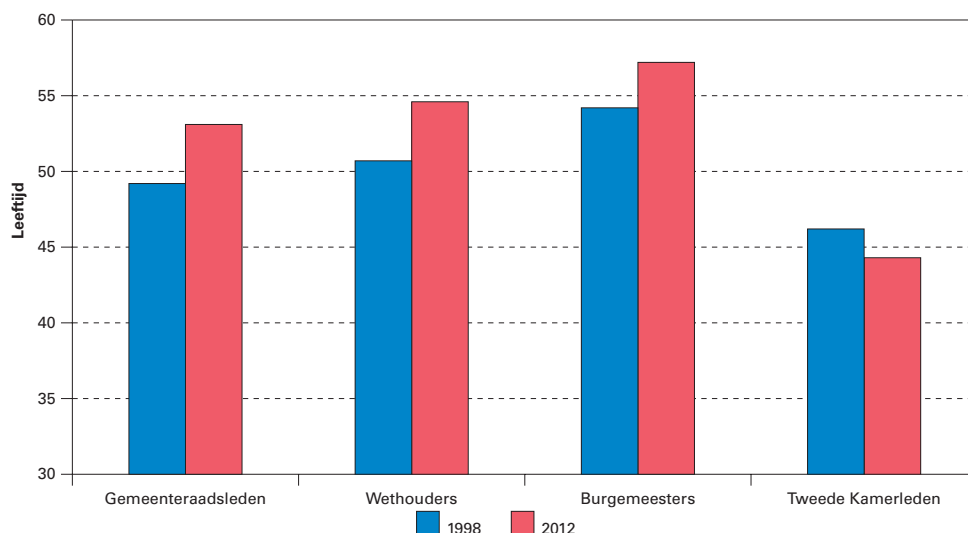
Tweede Kamer vergroent

De in september gekozen nieuwe landelijke volksvertegenwoordigers zijn, met een gemiddelde leeftijd van 44,3 jaar bij beëdiging, een stuk jonger dan de lokale volksvertegenwoordigers. De vergrijzingstrend die zichtbaar is in het lokale bestuur, zien we niet terug bij de landelijke volksvertegenwoordigers. Nam de gemiddelde leeftijd van de lokale volksvertegenwoordigers nog met bijna 3 jaar toe tussen 1998 en 2012, bij de landelijke volksvertegenwoordigers zien we het omgekeerde gebeuren. In het verkiezingsjaar 1998 was de gemiddelde leeftijd van de nieuwe Kamerleden bij aantreden met 46,2 jaar bijna 2 jaar hoger dan in 2012.

Hanna van Solinge en Peter Ekamper, NIDI

Foto: -JvL-/flickr

Gemiddelde leeftijd van gemeenteraadsleden, wethouders, burgemeesters en Tweede Kamerleden, 1998 en 2012

Bron: VNG en Tweede Kamer.

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding wordt op prijs gesteld. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Nico van Nimwegen, hoofdredacteur Hanna van Solinge, eindredacteur Peter Ekamper, (web)redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	demos.nidi.nl / www.nidi.nl
Abonnementen	gratis
Basisontwerp	Harmine Louwé
Druk	www.nadorpdruk.nl

demodata

LEEFTIJDOPBOUW TWEDE KAMER

Ruim 60 procent van de leden van de Tweede Kamer is tussen de 35 en 50 jaar oud. Het jongste en oudste Kamerlid, beiden van de Socialistische Partij, zijn Farshad Bashir (24 jaar) en Jan de Wit (67 jaar).

Leeftijd*	Aantal	Percentage
20-24	1	0,7%
25-29	4	2,7%
30-34	16	10,7%
35-39	24	16,0%
40-44	44	29,3%
45-49	23	15,3%
50-54	17	11,3%
55-59	14	9,3%
60-64	6	4,0%
65-69	1	0,7%
Totaal	150	100,0%

* Leeftijd bij beëdiging

Bron: Tweede Kamer.